

К.е.н., доц. Ковтуненко К.В., Станкова Л.І.

РИНКОВІ МЕТОДИ МІНІМІЗАЦІЇ ВПЛИВУ ЦІНОВИХ РИЗИКІВ

Одеський національний політехнічний університет

В сучасної економічної ситуації на ринку присутня невизначеність, як є передумовою появилення різних видів ризику. Будь-яка організація, незалежно від того, яку продукцію вона випускає і які послуги надає, піддається ризику. Ризики, які виникають в процесі діяльності, можуть негативно впливати на грошові потоки підприємства і викликати нестачу капіталу. Тому на сучасному етапі розвитку економіки України, дуже актуальним стає питання оцінки та управління ризиком, тому що стрімке зростання інфляції і нестабільність економіки негативно впливають на діяльність підприємства, в теж час не слід забувати, що управління ризиком має забезпечувати оптимальне для підприємства співвідношення прибутку і ризику, його допустимого рівня.

Після того як Україна отримала статус країни з ринковою економікою все більше почала зростати роль цінової політики, а разом з тим і необхідність оцінки та управління ціновими ризиками.

Ціновий ризик - це ризик пов'язаний з появою втрат (прямих збитків або недоотриманого прибутку) внаслідок несприятливої зміни ринкових цін [1].

Більшість фінансових інститутів (банки, страхові компанії, пенсійні фонди) здійснюють діяльність більшою мірою за рахунок позикових коштів (банківські та пенсійні вклади, страхові внески). Отимані кошти інвестуються інституційними інвесторами в різні ринки - фондові, державних цінних паперів, товарні ринки, ринки нерухомості. Кожен фінансовий інститут через деякий період часу повинен виконати свої зобов'язання з виплати позикових коштів.

Під впливом ринкових коливань вартість фінансового активу може змінитися в несприятливу для інституційного інвестора сторону, що призведе до ускладнень з виконання поточних зобов'язань перед клієнтами або вкладниками.

Ціновий ризик обмежений по сфері свого прояву: на відміну від валутного та процентного ризиків, які зачіпають практично всіх учасників фінансових ринків, з ним стикаються лише учасники ринку, що працюють з цінними паперами або іншими торговими цінностями (дорогоцінними металами і т.п.).

За величиною можливих втрат, можливих, у рамках нормальної ринкової кон'юнктури, ціновий ризик часто домінує як у порівнянні з процентним, так і в порівнянні з валутним ризиком. Управління ціновими ризиками - це діяльність пов'язана із запобіганням, пристосуванням, оптимізацією або зниженням ступеню цінового ризику [2].

Методи управління ціновими ризиками можуть бути традиційними або ринковими. Традиційні методи - це, насамперед, створення товарних резервів і грошових фондів, укладення довгострокових угод з постачальниками та споживачами, контрактне ціноутворення. Також до них відносяться диверсифікація діяльності та отримання субсидій від уряду в разі несприятливого для компанії руху цін. Ці інструменти широко практикуються організаціями самого різного рівня і в різних країнах. Ринкові методи управління ціновими ризиками - це використання форвардних, ф'ючерсних і опційних контрактів, сировинних і базисних свопів, а також сировинних кредитів і облігацій.

Форвардний контракт - це угоди купити або продати певну кількість товару за певною ціною на конкретну дату в майбутньому [2,3]. Як правило, за форвардними контрактами очікується фізичне постачання товару. Оплата здійснюється в призначений день розрахунків. Форвардні угоди широко використовуються в торгівлі сировинними товарами.

Ф'ючерсний контракт на сировинний товар - це зобов'язання купити або продати певну кількість товару в майбутньому за ціною, зафіксованою в контракті. Ця ф'ючерсна ціна відрізняється від вартості контракту. Оскільки контракт укладається безкоштовно, його вартість при укладенні дорівнює нулю. На відміну від форвардних угод ф'ючерсні контракти обертаються тільки на регульованих біржах і тому не схильні до кредитного ризику.

Хеджування цінового ризику за допомогою ф'ючерсу передбачає дві протилежні позиції на ф'ючерсному та готівковому ринках, які врівноважують один одного. Якщо є довга позиція на готівковому ринку (є запаси товару), то на ф'ючерсному ринку потрібно зайняти коротку позицію (продати ф'ючерсний контракт). Втрати через коливання ціни на одному ринку будуть рівноважні прибутками на іншому. Подібне хеджування працює, оскільки ф'ючерсні ціни рухаються разом з готівковими ціна ми і поступово конвергують до них. Ризик того, що ф'ючерсні ціни віддаляться від готівки (так званий базисний ризик), значно менше ризику нехеджованим угодам. Мета хеджування - ліквідація ризику великих втрат у результаті зміни ціни товару.

Свопи - це позабіржові фінансові інструменти, призначені для середньострокового і довгострокового управління фінансовими ризиками. Сировинні свопи (Commodity Swaps) використовуються для управління ціновими ризиками на сировинні товари [3].

З точки зору ризик-менеджменту сировинні свопи знаходяться між форвардними і ф'ючерсними контрактами. Стандартний своп можна розглядати як комбінацію з форвардних контрактів, а для хеджування свопів використовуються біржові ф'ючерсні контракти. Наявність активного позабіржового ринку свопів сприяє більш швидкому розвитку біржової торгівлі ф'ючерсами і опціонами, оскільки своп-дилери активно використовують біржові інструменти для хеджування ризиків і створюють попит на нові ф'ючерсні контракти.

Сировинний своп - це чисто фінансовий інструмент, який дозволяє через певні проміжки часу обмінюватися зафіксованими в контракті грошовими потоками. Свопи дають можливість виробникам фіксувати суму, яку вони отримують за свою продукцію. У свою чергу, споживачі можуть фіксувати суму, сплачену за сировину. Виходить, що виробники і споживачі продовжують використовувати традиційні канали купівлі-продажу, а втрати компенсиються свопові контрактами. Сировинний своп - це суто фінансова угода: він дозволяє як виробникам, так і споживачам хеджувати цінові ризики, що не впливає прямо на виробництво, закупівлю і продаж сировини. Багато виробників за допомогою свопів спрощують доступ до інвестицій або кредитів. У проектному і торговому фінансуванні сировинний своп нерідко стає частиною більш масштабного фінансового пакету. У розвинених країнах поширені свопи для споживачів сировинних товарів: авіакомпанії укладають свопи на авіаційне паливо, промислові споживачі кольорових металів - «металеві» свопи.

Розглянуті методи управління ціновими ризиками відносяться до ринкових, їх вибір напряму залежить від ситуації на ринку у конкретний період часу та від вимог та

можливостей як продавця так й покупця сировинного товару. Використання зазначених методів забезпечить ефективність управління ціновими ризиками.

Список літератури:

1. Окландер М.А. Маркетингова цінова політика: навчальний посібник / М. А. Окландер, О.П. Чукурна; МОН МС України. – Київ: Центр учебової літератури, 2012. – 240 с/
2. Горбась І.М. Формування системи управління ризиками на підприємстві регіонального сектору економіки // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка.- 2007.-№75-76.
3. Каминский А.Б. Економічний ризик та методи його вимірювання/ А.Б. Камінський К.:Козаки, 2002.-120с.

К.е.н., доц. Смоквина А.А., Полякова В.А.

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНОЙ ПОЛИТИКИ УКРАИНЫ

Одесский национальный политехнический университет, Одесса

В Украине на сегодняшний день идут широкие дискуссии относительно того, по каким моделям должна строиться и функционировать социальная политика и общество в условиях рыночной экономики, это должна быть такая модель, которая бы предусматривала построение социально ориентированной рыночной экономики на фундаменте пост социалистической.

Социальная политика – важнейшая часть внутренней политики любого государства занимающая особое место в государственном управлении при любом политическом строе. На разных этапах развития государство может отдавать приоритет тому или иному ее направлению.

В современной практике государственного управления проблема выбора государственной социальной политики, адекватной потребностям общества, актуализируется в связи с тем, что в современном мире осуществляется общецивилизационный переход к модели социального государства. [2]

Современное состояние развития Украины сопровождается появлением острых социально-экономических проблем, которые вызывают серьезные изменения качества жизни населения что сказывается на: ухудшении физического здоровья, сокращении средней продолжительности жизни, увеличении дифференциации доходов разных групп населения, ухудшении социальной защищенности, социального обеспечения, снижении реальной заработной платы, средней пенсии, развития опасной ситуации в отраслях социальной сферы и т.д. [3] В то время как главным заданием социальной политике является надежные предпосылки реализации прав и свобод граждан, утверждение среднего класса – основы политической стабильности и демократизации общества, значительное ограничение дифференциации доходов населения и преодоление бедности.

За последние годы в Украине значительно усилилось социальное расслоение, значительно увеличилось количество граждан, которых по международным нормам социальной оценки можно считать бедными. По некоторым данным, в 2011 году бедными можно считать примерно половину населения. Еще 40% населения испытывают страх, что окажутся в категории бедняков. В то же время, более 2/3 национального богатства сосредоточены в руках около сотни семей. Такая социальная политика характерна для богатых которым создаются все условия, а бедные все больше и больше облагаются все новыми и новыми повышенными платежами.

Известно, что в настоящее время в развитых странах мира существуют различные модели социальной политики. Рассмотрим некоторые из них с целью определения